

Reflektioner av ett konstnärskap

Sara Edström, om att verka i periferin

Jag visste redan när jag var liten att det var konstnär jag skulle bli.

Jag har bott i Luleå hela mitt liv. Jag har jobbat med konst hela mitt liv. Jag har alltid trott att jag kunde göra precis vad jag ville, kunde bli precis vad jag ville. Jag skaffade barn då jag var 21, fortfarande övertygad om att jag kunde göra precis vad jag ville. Dock blev det lite komplicerat att göra precis ALLT jag ville. Efter två barn och en skilsmässa tog jag mig aldrig iväg till någon konsthögskola. Jag insåg tidigt att mina tre år på Sunderby Folkhögskolas konstlinje skulle komma att utgöra mitt livs konstnärliga utbildning.

Men jag levde naivt kvar i tron att jag ändå kunde bli vad jag ville. Det skulle vara jobbigt och kräva hårt enträget arbete, detta konstnärliga yrkesval, men något annat har inte varit tänkvärt. Så jag var beredd att kavla upp ärmarna. Om jag bara jobbade nog hårt så skulle det lösa sig. Så jag har jobbat hårt.

En av Sveriges mest kända konstnärer sa till mig: "Jag kan inte fatta hur du kan tro att du kan bli konstnär utan att gå konsthögskola, det är som att tro att du kan bli läkare utan att gå läkarlinjen". Det slog mig inte förrän då, att shit, det är DET det hänger på. Då är ju all min möda och mitt hårda arbete förgäves. Det spelar ingen roll. Vad jag än gör så kommer jag alltid att kämpa i periferin.

De där orden slog mig i magen just i en tid i mitt liv då jag börjat känna att vänta, borde det ändå inte lossna lite nu? Borde jag inte bli inbjuden till de där roliga utställningstillfällena? Borde inte mitt kontaktnät i det svenska konstlivet leda till fler konstnärliga uppdrag?

Jag började tvivla på mig själv och kände mig lyckad varken som konstnär eller som gallerist. Där gick jag runt och kallade mig konstnär. Vem trodde jag att jag var? Den enda förklaringen till att de här tillfällena aldrig uppenbarade sig måste ju helt enkelt bero på mina konstnärliga brister.

Samtidigt var hens ord ett sorts bevis på en ängslig och enkelspårig konstvärld. Så trots (eller tack vare?) att orden slog mig i magen så ledde det samtidigt till en motreaktion hos mig. Kanske var det inte jag som var dålig? Kanske handlar det om jävligt irriterande smakhierarkier och en rädsla att släppa in de inte redan, via konsthögskolorna, godkända konstnärerna?

Jag är övertygad om att konstvärlden går miste om många, potentiellt fantastiska, konstnärskap genom att vara så svårtillgänglig. Och nu pratar jag verkligen inte främst om mig själv, som vit medelklass med kulturellt kapital. Konstvärlden måste hitta bättre sätt att välkomna olika perspektiv, för att konsten ska vara relevant för fler. Det måste trots allt vara bättre om FLER människor gör konst än att färre gör det. Det är ju ett känt faktum att utvecklingen går åt fel håll: konstnärliga yrken och konstnärliga utbildningar blir endast för dem med kulturellt och ekonomiskt kapital. Det är skevt på så många olika plan. Jag är gärna med i att bryta mot den normen, på mitt vis. Då utgår jag från min position, som medelålders norrbottnisk kvinna utan konsthögskoleutbildning, för att visa på att en kan gå andra vägar och ändå bygga sig ett liv med konsten i centrum.

Text och foto: Sara Edström

Volym 2017-07-07